

2 Vývoj veřejných financí

2.1 Veřejné rozpočty – peněžní toky

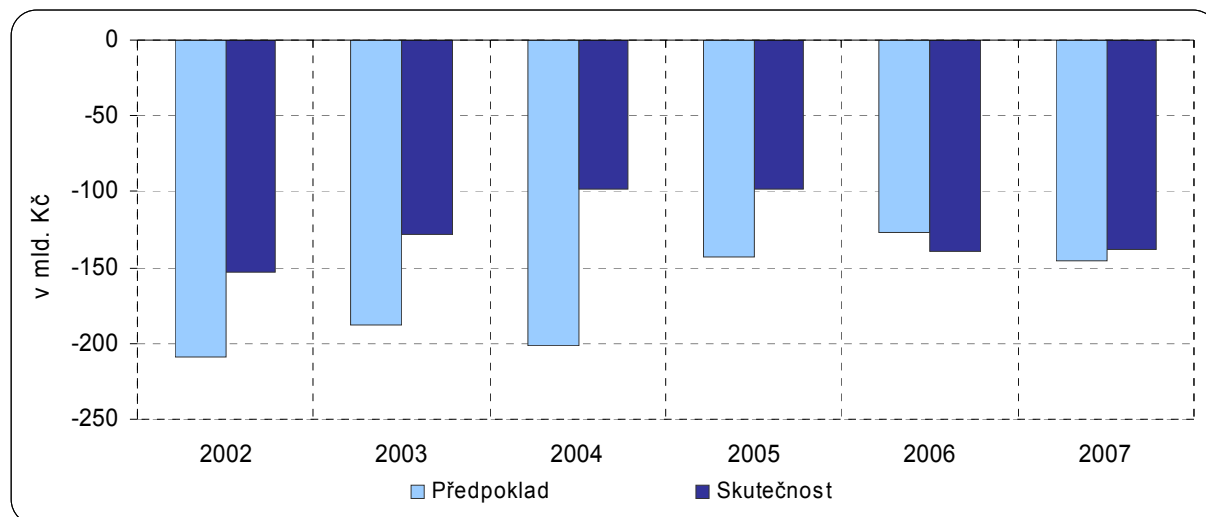
Veřejné rozpočty v roce 2007

Saldo veřejných rozpočtů očištěné o finanční operace se v roce 2007 očekává ve výši -137,5 mld. Kč a v podílovém vyjádření dosáhne -3,9 % HDP. Ve srovnání s původním předpokladem v dokumentaci k návrhu zákona o státním rozpočtu ČR na rok 2007 bude o 8,6 mld. Kč nižší. Deficit pro fiskální cílení by měl dosáhnout 137,0 mld. Kč a ve srovnání s původními předpoklady tedy dojde k jeho snížení o 11,9 mld. Kč.

Důvodem odchylky celkového deficitu od původního záměru budou změny jak na příjmové, tak na výdajové straně veřejných rozpočtů. Ve srovnání s původními předpoklady lze očekávat překročení celkových příjmů o 7,1 mld. Kč a naopak snížení výdajů o 1,5 mld. Kč. Opakuje se tak situace z minulých let, kdy se celkový deficit veřejných rozpočtů s výjimkou roku 2006 vyvíjel lépe, než činily původní předpoklady. Ke změnám očekávaného salda dochází u všech složek veřejných rozpočtů.

Následující graf ukazuje srovnání předpokládaných a skutečně dosažených výsledků hospodaření veřejných rozpočtů v letech 2001 až 2006 a změnu očekávaného deficitu pro rok 2007.

Graf 2-1: Předpokládaná a skutečná salda veřejných rozpočtů¹

Celkové daňové příjmy (včetně pojistného na sociální a zdravotní zabezpečení) budou podle aktualizovaných odhadů překročeny o 29,5 mld. Kč. Oproti původním očekáváním se bude příznivěji vyvíjet zejména výběr pojistného na sociální zabezpečení (o 17,3 mld. Kč), což je ovlivněno především příznivým ekonomickým vývojem (pozitivní vývoj na trhu práce, růst mezd a platů, růst

¹ Data jsou vždy srovnávána s rozpočtovou dokumentací předchozího roku

platby státu za státní pojištěnce u zdravotního pojištění). Také inkaso DPH bude o 8,8 mld. Kč vyšší a pozitivní vývoj lze rovněž očekávat u daně z příjmů fyzických osob (nárůst o 9,2 mld. Kč). Příjmy z privatizace jsou očekávány na úrovni původního předpokladu ve výši 33,3 mld. Kč. Naopak zhoršení oproti původním předpokladům zaznamenají spotřební daně (-9,4 mld. Kč) a nedaňové příjmy (-3,7 mld. Kč), které se týkají zejména příjmů z podnikání a vlastnictví (dividendy, vratky transferů z minulých let apod.).

Lze očekávat, že dotace přijaté od nadnárodních institucí nedosáhnou o 18,0 mld. Kč předpokládané výše především proto, že příslušné programy financované z fondů EU nebyly doposud schváleny. Přetrvávají nedostatky v systému čerpání evropských peněz a ČR pravděpodobně nebude ani nadále schopna využívat v plném rozsahu zdroje, které má z EU k dispozici.

Na výdajové straně dojde s největší pravděpodobností k celkové úspoře 1,5 mld. Kč, přičemž původně předpokládané výše nedosáhnou běžné výdaje (úspora o 16,8 mld. Kč), zatímco kapitálové výdaje budou překročeny o 15,3 mld. Kč. Z běžných výdajů lze očekávat nižší výdaje zejména u položky ostatní neinvestiční nákupy a související výdaje (úspora o 9,9 mld. Kč) a naopak výdaje na dotace finančním institucím budou překročeny o 8,7 mld. Kč (viz níže státní rozpočet). Překročení kapitálových výdajů do určité míry souvisí se zapojením prostředků rezervních fondů do výdajů a s navýšením kapitálových transferů Státního fondu dopravní infrastruktury.

Schodek státního rozpočtu, který je zde na rozdíl od běžně zveřejňovaných dat prezentován po očištění o finanční operace (4,5 mld. Kč) včetně úhrady ztráty ČKA (13,2 mld. Kč) a s úpravou o vliv rezervních fondů² (zhoršení deficitu o 8,7 mld. Kč), bude v důsledku změn u příjmů i výdajů ve srovnání s rozpočtovou dokumentací pro rok 2007 o 7,0 mld. Kč horší. Jeho výsledné saldo dosáhne 97,4 mld. Kč.

Příjmy státního rozpočtu budou o 1,1 mld. Kč nižší. Výrazně nižší bude předpokládaná výše dotací od mezinárodních institucí (19,6 mld. Kč). Lepší výsledky lze očekávat u celkových daňových příjmů (včetně pojistného na sociální a zdravotní zabezpečení) o 11,5 mld. Kč. Optimistická predikce je zejména u pojistného na sociální zabezpečení (11,7 mld. Kč) a DPH (3,8 mld. Kč), zatímco nedojde k naplnění inkasa spotřební daně o 9,4 mld. Kč.

Očekávané **výdaje státního rozpočtu** budou o 5,9 mld. Kč vyšší, než činil původní předpoklad. Do očekávaného růstu výdajů se na jedné straně promítá navýšení úhrady ztráty ČKA z původně rozpočtovaných 7,0 mld. Kč na 13,2 mld. Kč a také utrácení prostředků rezervních fondů (-8,7 mld. Kč). Pokud by nebyly realizovány tyto operace, vyvíjela by se výdajová strana lépe než bylo původně rozpočtováno. Naopak u čerpání výdajů na úroky a ostatní výdaje na zboží a služby lze předpokládat nižší čerpání ve výši cca 12,9 mld. Kč.

Ke změnám očekávaných výsledků hospodaření dochází také u dalších subjektů veřejných rozpočtů. Oproti původním předpokladům ve schváleném státním rozpočtu na rok 2007 očekávají státní fondy o 6,9 mld. Kč vyšší deficit, zatímco předpokládané hospodaření místních rozpočtů skončí o 2,7 mld. Kč lepším výsledkem. Výrazné zlepšení hospodaření (6,5 mld. Kč) předpokládají také zdravotní pojišťovny.

² Na rozdíl od metodiky státního rozpočtu nejsou převody do rezervních fondů považovány za výdaj, protože jím fakticky nejsou, a čerpání z rezervních fondů není považováno za příjem státního rozpočtu.

Veřejné rozpočty nebudou disponovat dostatečným objemem aktiv a výše uvedený vývoj tak bude mít za následek růst **dluhu**, který bude k 31. prosinci 2007 činit 994,7 mld. Kč (oproti předpokládaným 981,0 mld. Kč), což představuje 28,2 % HDP. Hlavní příčinou růstu zadlužení veřejných rozpočtů bude stejně jako v minulých letech především deficit státního rozpočtu.

Veřejné rozpočty v roce 2008

V roce 2008 očekáváme výrazné zlepšení ve vývoji peněžních toků veřejných rozpočtů. Odhadovaný celkový deficit očištěný o finanční operace bude činit 74,1 mld. Kč, tj. 1,9 % HDP. Saldo zvolené pro fiskální cílení dosáhne -94,8 mld. Kč, tedy -2,5 % HDP (viz blíže Kapitola 3.1)³. V absolutním vyjádření meziročně porostou rychleji příjmy než výdaje, čímž dojde k poklesu deficitů veřejných rozpočtů. Vývoj veřejných rozpočtů je výrazně ovlivněn dopady návrhu zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů, který Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila dne 21. srpna 2007. Stěžejní konsolidační opatření se soustřeďují na výdajovou stranu, zvláště pak na její mandatorní oblast. Na příjmové straně dochází ke snížení daňové zátěže a pokračuje změna struktury příjmů veřejných rozpočtů zejména posunem od přímého k nepřímému zdanění.

Reformní opatření pozitivně ovlivní zejména **schodek státního rozpočtu** očištěný o finanční operace. Ten se ve srovnání s rokem 2007 sníží o 31,8 mld. Kč a bude činit 65,6 mld. Kč.

Převážná část deficitů veřejných rozpočtů bude financována formou **úvěrů a vládních dluhopisů**, jejichž objem dosáhne 1088,4 mld. Kč, tj. 28,5 % HDP. U podílu jednotlivých subjektů na zadlužení veřejných rozpočtů nedojde k žádným výrazným změnám. Nejvyšší váhu bude mít i nadále státní rozpočet (91,6 %) následovaný územními samosprávnými celky a státními fondy (Státní zemědělský intervenční fond a Státní fond životního prostředí), které už k financování deficitů vyčerpaly vlastní aktiva a financují svá záporná salda dluhovými nástroji.

2.2 Vládní sektor – národní účty (ESA 95)

V roce 2006 skončilo hospodaření vládního sektoru deficitem 94,5 mld. Kč, tj. 2,9 % HDP. Největší podíl na deficitu měl tradičně subsektor ústředních vládních institucí, reprezentovaný především státním rozpočtem, který své hospodaření skončil deficitem 91,6 mld. Kč.

V roce 2007 se předpokládá výraznější prohloubení deficitu vládního sektoru na 121,4 mld. Kč, což představuje 3,4 % HDP. U subsektoru ústředních vládních institucí se předpokládá zvýšení deficitu na 124,7 mld. Kč.

Příjmy vládního sektoru

Příjmy vládního sektoru dosáhly v roce 2006 hodnoty 1314,7 mld. Kč a meziročně tak vzrostly o 6,5 %. Oproti dubnovému výhledu došlo k revizi příjmů, které byly navýšeny o 47,6 mld. Kč. Tento rozdíl lze vysvětlit především zvýšením položky sociální příspěvky o 43,0 mld. Kč. Většinu tohoto

³ Značný rozdíl je způsoben mj. vyloučením salda Národního fondu z deficitu pro fiskální cílení. Přebytkové hospodaření Národního fondu je dáno přijetím zálohové platby z fondů EU. Jedná se o finanční operaci hotovostního charakteru, která nemá vliv na saldo sektoru vládních institucí podle metodiky ESA 95.

rozdílu způsobila změna metodiky zachycování platby státu za státní pojištěnce (veřejné zdravotní pojištění). Tato platba se nově nekonsoliduje uvnitř vládního sektoru (ze státního rozpočtu zdravotním pojišťovnám), ale navyšuje o stejnou hodnotu jak sociální dávky na straně výdajů (ze státního rozpočtu domácnostem), tak sociální příspěvky na straně příjmů (příjem zdravotních pojišťoven od domácností).

V současné době působí pozitivně na růst příjmů vysoký růst HDP. Rekordního růstu dosáhly příjmy v roce 2004, kdy rostly o 13,2 %. Celkové příjmy z daní a sociálního pojištění vzrostly v roce 2006 o 5,8 %. Jedná se o naprosto dominantní příjmovou položku, která tvoří běžně kolem 90 % celkových příjmů.

Daň z příjmů fyzických osob, která vykazuje poměrně značnou citlivost na růst HDP, v roce 2006 téměř stagnovala. Velký nárůst nezaznamenala ani v předchozím roce. Hlavním důvodem tohoto vývoje byly efekty spojené se změnou daňové legislativy (nahrazení odpočtu slevou na dani, společné zdanění manželů, zrychlení odpisů, snížení sazby ve dvou nejnižších pásmech, rozšíření výdajových paušálů).

U **daně z příjmů právnických osob** došlo v roce 2006 k akceleraci a po velmi pomalém růstu v roce 2005 tato daň vzrostla o 8,2 %. Opětnou akceleraci této daně způsobilo především odeznění změny legislativy (především snížení sazby na 26 %, zrychlení odpisů a zrušení reinvestičního odpočtu).

Sociální příspěvky se v roce 2006 zvýšily o 8,9 %, což představuje poměrně razantní růst. Tato položka je především ovlivněna velikostí příjmů obyvatelstva a počtem pracujících. Její značný růst lze přičíst dynamickému růstu domácí ekonomiky a poklesu nezaměstnanosti. Výrazný růst v roce 2004 je dán především výše popsanou změnou metodiky.

Daň z přidané hodnoty poklesla v roce 2006 o 0,8 %, a to i přes poměrně razantní růst HDP a spotřeby domácností. Za poklesem je třeba spatřovat přeražení některých druhů zboží do snížené sazby daně. V roce 2005 pak na tuto daň zřejmě negativně působil nižší růst výdajů na spotřebu domácností, se kterým je tato daň silně korelována. Značná dynamika této daně v roce 2004 byla spojena především se vstupem ČR do EU a harmonizací legislativy v oblasti nepřímých daní s právem EU.

Spotřební daně v roce 2006 vzrostly o 8,5 %, což představuje ve srovnání s ostatními daněmi nadprůměrný růst, ale v časové řadě se jedná spíše o zpomalení dynamiky. Rychlý růst této daně v posledních letech lze přičíst především legislativním změnám z důvodu harmonizace spotřebních daní s EU, vyšší spotřebě pohonných hmot a přísnější kontrole lihovin, která omezuje možnost jejich nelegálního prodeje.

Z Tabulky 2-1 vyplývá, že podíl celkových příjmů vládního sektoru na HDP vykazuje v posledních letech pozvolný pokles. Zvýšení podílu v roce 2004 je způsobeno již výše popsanou metodickou úpravou. Nejvýraznější je tento pokles především u daňových příjmů a dále u ostatních příjmů (tržby, důchody z vlastnictví, dotace, ostatní běžné transfery). Mnoho položek příjmové strany vládního sektoru je pozitivně ovlivněno růstem HDP (především daně z příjmů, DPH, sociální příspěvky). V případě podílových ukazatelů pak samotná dynamika HDP nesnižuje výrazně podíl příjmů na HDP a bez případných legislativních změn by vykazovala mnohem menší pokles, než by tomu bylo u výdajů.

Tabulka 2-1: Struktura příjmů vládního sektoru

		2002	2003	2004	2005	2006	2007
Příjmy sektoru vládních institucí	(v % HDP)	39,5	40,7	42,2	41,3	40,7	39,8
-daňové příjmy	(v % HDP)	19,9	20,7	21,2	20,6	19,7	19,7
-sociální příspěvky	(v % HDP)	14,9	15,1	16,1	16,1	16,2	16,2
-tržby	(v % HDP)	2,7	2,9	2,8	2,7	2,6	2,5
-ostatní	(v % HDP)	2,0	2,0	2,2	1,9	2,2	1,4

Tabulka 2-2: Struktura daňových příjmů vládního sektoru

		2002	2003	2004	2005	2006	2007
Sociální příspěvky a daňové příjmy	(v % HDP)	34,8	35,8	37,3	36,8	36,0	35,9
-daň z příjmu fyzických osob	(v % HDP)	4,7	4,9	4,8	4,6	4,2	4,3
-daň z příjmu právnických osob	(v % HDP)	4,3	4,6	4,7	4,5	4,5	4,5
-DPH	(v % HDP)	6,3	6,4	7,2	7,0	6,5	6,5
-spotřební daně	(v % HDP)	3,2	3,4	3,5	3,7	3,7	3,7
-sociální příspěvky	(v % HDP)	14,9	15,1	16,1	16,1	16,2	16,2
-ostatní daně a poplatky	(v % HDP)	1,5	1,5	1,0	0,9	0,8	0,8

V roce 2007 se očekává růst příjmů vládního sektoru o 6,9 % na hodnotu 1405,4 mld. Kč, což představuje 39,8 % HDP. Největší dynamiky dosáhne daň z příjmů fyzických osob, kde se předpokládá odeznění výše uvedených legislativních změn z let 2005 a 2006.

Oproti dubnovým předpokladům došlo ke zvýšení příjmů vládního sektoru o 85,1 mld. Kč. Dominantní vliv na tuto změnu měla výše zmíněná metodická úprava (přibližně 47,7 mld. Kč). K navýšení příjmů vládního sektoru došlo také z důvodu vyššího meziročního růstu daňových příjmů (především DPH a daní z důchodů) a sociálních příspěvků.

Výdaje vládního sektoru

V roce 2006 rostly výdaje vládního sektoru tempem 5,1 % a dosáhly tak hodnoty 1409,2 mld. Kč, což je 43,6 % HDP. Ve srovnání s dubnovým fiskálním výhledem došlo k revizi zvyšující výdaje o 48,1 mld. Kč. Stejně jako na příjmové straně i zde je značná část ovlivněna metodickou úpravou zachycování plateb státu za státní pojištění. Změny zbývajících položek na výdajové straně se do značné míry kompenzují.

Zpomalení v roce 2006 můžeme pozorovat u **výdajů na konečnou spotřebu vlády**, která vzrostla pouze o 4,1 %. Vládní spotřeba se dělí na individuální a konečnou a jejich vzájemný podíl v delším období osciluje přibližně kolem poloviny.

Poměrně značný růst 8,2 % vykazují **sociální dávky**. Jejich růst je spojen především s valorizací důchodů, zvýšením částek životního minima a jiných sociálních příspěvků a zrychlením nárůstu počtu osob v důchodovém věku.

Relativně vysokou dynamiku měly v roce 2006 rovněž **dotace na produkci a tvorba hrubého fixního kapitálu**. Investice vládního sektoru si značná tempa růstu zachovávají dlouhodobě.

Výdaje vládního sektoru vykazují v podílu na HDP systematický pokles. Na rozdíl od příjmů ovšem většina výdajů není přímo korelovaná s růstem produktu. Některé výdaje, jako například sociální dávky, mohou vykazovat dokonce negativní korelaci. Výdaje by tak neměly podléhat krátkodobým cyklickým výkyvům a kopírovat je. Nejvýrazněji k poklesu podílu výdajů na HDP přispívá především vládní spotřeba. Naopak nepříznivý je vývoj sociálních dávek, které vykazují dokonce nárůst.

Tabulka 2-3: Struktura výdajů vládního sektoru

		2002	2003	2004	2005	2006	2007
Výdaje sektoru vládních institucí	(v % HDP)	46,3	47,3	45,1	44,9	43,6	43,3
-vládní spotřeba	(v % HDP)	22,3	23,4	22,1	22,0	21,2	20,0
-sociální dávky jiné než sociální transfery	(v % HDP)	12,4	12,2	12,9	12,6	12,6	13,0
-hrubá tvorba fixního kapitálu	(v % HDP)	3,9	4,5	4,8	4,9	5,0	5,1
-ostatní	(v % HDP)	7,8	7,1	5,3	5,3	4,8	5,2

Pro rok 2007 se očekává růst výdajů vládního sektoru o 8,3 % na 1526,8 mld. Kč, tj. 43,3 % HDP. Oproti dubnovým předpokladům zde došlo k navýšení o 68,4 mld. Kč. Nejvýznamnější část opět vysvětluje metodická úprava, dále pak došlo k růstu výdajů především u náhrad zaměstnancům, dotací a ostatních běžných transferů.

Jednoznačně dominantním přispěvatelem k růstu výdajů v roce 2007 budou sociální dávky v souvislosti se sociálními zákony přijatými ve volebním roce 2006. Značnou dynamiku si zachová i hrubá tvorba fixního kapitálu a dotace na produkci.

Saldo vládního sektoru

Deficit vládního sektoru v roce 2006 dosáhl výše 94,5 mld. Kč, což představuje 2,9 % HDP. Tato hodnota se pohybuje pod referenční hodnotou maastrichtského konvergenčního kritéria vládního deficitu. Oproti dubnovému výhledu došlo k revizi o 0,5 mld. Kč (z původního schodku 94,0 mld. Kč).

Je nutné připomenout, že těchto výsledků je dosahováno v obdobích velmi vysokého ekonomického růstu. V budoucnosti se očekává pozvolné zpomalování růstu produktu a cyklické pozitivní efekty ovlivňující rozpočet tedy budou odeznívat.

V důsledku zákonů schválených ve volebním roce 2006 lze v roce 2007 očekávat výraznější prohloubení deficitu na 121,4 mld. Kč, což představuje 3,4 % HDP. Oproti dubnovým předpokladům však došlo ke zlepšení deficitu o 16,7 mld. Kč. Tento vývoj je zapříčiněn především vyššími daňovými příjmy z důvodu rychlého hospodářského růstu.

Rozhodující vliv na hospodaření sektoru vlády má subsektor ústředních vládních institucí, který je za celé období chronicky deficitní. Druhým nejvýznamnějším segmentem z hlediska výše deficitu je subsektor místních vládních institucí, jehož saldo hospodaření se pohybuje převážně v lehce záporných hodnotách. Saldo fondů sociálního zabezpečení (v ČR se jedná v podstatě o zdravotní pojišťovny⁴) se dlouhodobě pohybovalo kolem nuly, výraznějšího kladného výsledku dosáhlo až v roce 2006 a podobně vysoký přebytek se očekává i v roce 2007.

⁴ Výsledek hospodaření Asociace zdravotních pojišťoven a Centra mezistátních úhrad je rozpočtově zanedbatelný.

Tabulka 2-4: Saldo vládního sektoru

		2002	2003	2004	2005	2006	2007
Saldo sektoru vládních institucí	(v % HDP)	-6,8	-6,6	-2,9	-3,5	-2,9	-3,4
Saldo ústředních vládních institucí	(v % HDP)	-6,1	-6,0	-2,7	-3,5	-2,8	-3,5
Saldo místních vládních institucí	(v % HDP)	-0,5	-0,5	-0,2	-0,1	-0,5	-0,2
Saldo fondů sociálního zabezpečení	(v % HDP)	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,4	0,3
Primární saldo ¹⁾	(v % HDP)	-5,5	-5,5	-1,8	-2,4	-1,8	-2,3

¹⁾ Primární saldo je saldo vládního sektoru s vyloučením výdajových úrokových plateb.

Dluh vládního sektoru

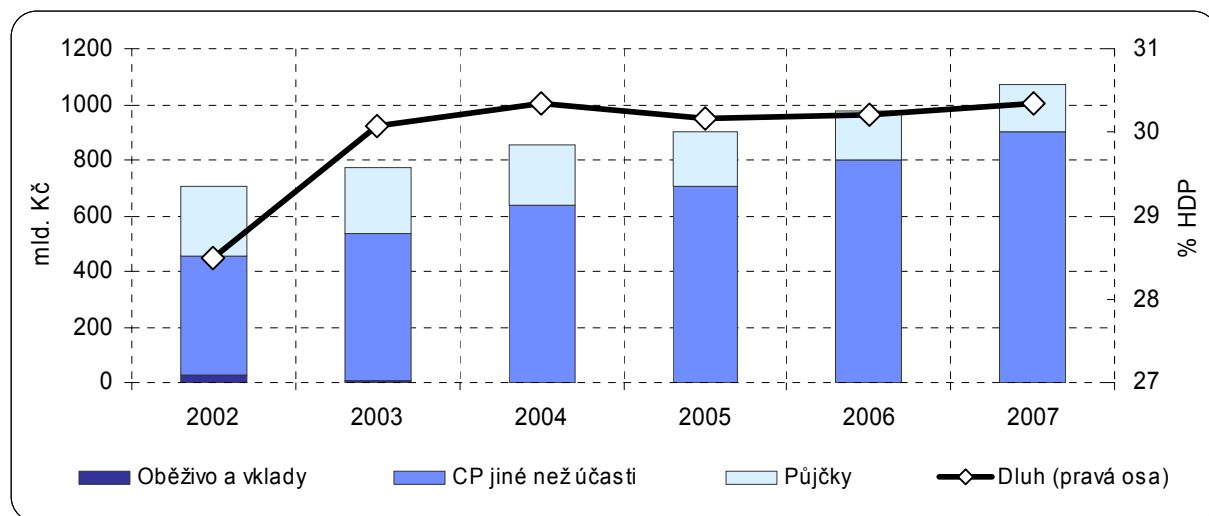
Dluh vládního sektoru dosáhl v roce 2006 hodnoty 973,0 mld. Kč a činil tak 30,1 % HDP. Po zpomalení v roce 2005 začal růst dluhu opět akcelarovat a v roce 2006 vzrostl o 7,7 %. Největší podíl na dluhu má jednoznačně subsektor ústřední vlády. Mnohem menší část dluhu připadá na místní vládní instituce. Fondy sociálního zabezpečení vykazují dlouhodobě velmi nízkou míru zadlužení.

Především v důsledku mohutné akcelerace sociálních výdajů se očekává v roce 2007 poměrně značný růst dluhu o 10,1 %, který tak dosáhne hodnoty 1071,2 mld. Kč, tj. 30,4 % HDP.

Tabulka 2-5: Hrubý konsolidovaný vládní dluh

		2002	2003	2004	2005	2006	2007
Dluh vládních institucí	(v % HDP)	28,5	30,1	30,4	30,2	30,1	30,4
Dluh ústředních vládních institucí	(v % HDP)	26,8	28,2	28,1	27,8	27,6	27,8
Dluh místních vládních institucí	(v % HDP)	2,0	2,3	2,6	2,6	2,7	2,6
Dluh fondů sociálního zabezpečení	(v % HDP)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Vládní dluh je definován následujícími finančními instrumenty: oběživo a depozita, emitované cenné papíry jiné než účasti s vyloučením finančních derivátů a úvěry (půjčky). Vládní dluh je vykazován v nominální hodnotě, která je považována za ekvivalent jmenovité hodnoty a je konsolidován, tzn. dluhové instrumenty v držení jiných subjektů v subsektoru, resp. sektoru vládních institucí, jsou vyloučeny.

Graf 2-2: Dluh vládního sektoru podle instrumentů

Strukturu vládního dluhu podle jednotlivých instrumentů přibližuje Graf 2-2. Největší část vládního dluhu má formu dluhových cenných papírů. Nadále pokračuje proces sekuritizace dluhu. Druhým nejvýznamnějším dluhovým instrumentem jsou půjčky, jejichž podíl na dluhu v posledních letech

naopak klesá. V minulosti část dluhu tvořily i vklady. Oběživo a vklady mají na pasivní straně svých bilancí především komerční banky a centrální banka, které jsou však zařazeny do sektoru finančních institucí. Zde se jednalo o vklady přijaté Konsolidační bankou, které přešly na Českou konsolidační agenturu jako právního nástupce této banky. V současné době je jejich hodnota již nulová.

Tabulka 2-6: Přejchod od deficitu k dluhu

	2002	2003	2004	2005	2006
Úroveň hrubého dluhu (v % HDP)	28,5	30,1	30,4	30,2	30,1
Změna hrubého dluhu (p. b.)	3,4	1,6	0,3	-0,1	-0,1
Příspěvky ke změně dluhu					
1. nominální růst HDP (p. b.)	-1,1	-1,2	-2,5	-1,8	-2,3
2. vládní saldo (p. b.)	6,8	6,6	2,9	3,5	2,9
3. ostatní faktory působící na úroveň dluhu (p. b.)	-2,3	-3,8	-0,1	-1,9	-0,8
-rozdíl mezi hotovostním a akruálním přístupem (p. b.)	-1,4	-0,4	-0,7	-0,8	0,0
-čistá akumulace finančních aktiv (p. b.)	-1,5	-3,6	0,6	-1,1	-0,8
z toho: privatizační příjmy	5,1	1,0	0,6	3,6	0,1
-přecenění a ostatní faktory (p. b.)	0,7	0,2	0,0	0,0	0,0

V posledních letech se úroveň dluhu v podílovém vyjádření drží na stabilní úrovni, a to i přes poměrně výrazné deficity vládního sektoru. Růstu dluhu vládního sektoru na HDP tak brání především velmi rychlý růst domácí ekonomiky a také privatizační příjmy⁵ zapojované do výdajů vládního sektoru (nejvyšší privatizační příjmy byly vykazovány v letech 2002 a 2005).

2.3 Mezinárodní srovnání

Vládní deficit

Deficit vládního sektoru zemí EU27 dosáhl v roce 2006 hodnoty 1,6 % HDP. Z vývoje několika posledních let je vidět postupné výraznější a systematické snižování deficitu EU27.

Česká republika se hodnotou 2,9 % HDP nachází nad průměrem EU27 a patří do skupiny fiskálních hříšníků. Nejhoršího vývoje deficitu vládního sektoru dosáhlo jednoznačně Maďarsko, s hodnotou 9,2 % HDP v roce 2006. Na rok 2007 Maďarsko očekává větší fiskální zdrženlivost a pokles deficitu zhruba na hodnotu roku 2004. Příznivý vývoj nezažívá ani Itálie, která v posledních několika letech zaznamenala pozvolný nárůst deficitů, a to až na hodnotu 4,4 % HDP v roce 2006. Pro rok 2007 se očekává výraznější fiskální konsolidace a deficit by se měl dostat dokonce pod hodnotu maastrichtského konvergenčního kritéria. Příliš dobrému vývoji veřejných rozpočtů se netěší ani Portugalsko, Slovensko a Velká Británie, v roce 2007 ovšem tyto země očekávají zlepšení hospodaření vládního sektoru.

⁵ Samotné privatizační příjmy nemají na vazbu mezi deficitem a dluhem žádný vliv (jedná se pouze o změnu jednoho aktiva za jiné bez vlivu na deficit). Potřebu dluhového financování snižují až v době, kdy se zapojí do výdajů.

Zajímavý vývoj lze sledovat u Kypru, Malty, Německa, Polska a Řecka. Některé z těchto zemí sice mají své deficity ještě poměrně vysoké, ale u všech je vidět v posledních letech velká snaha o konsolidaci veřejných rozpočtů, která se projevuje výraznějším poklesem deficitů.

Mezi fiskálně nejdisciplinovanější země lze zařadit Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Irsko a Švédsko, které dlouhodobě tvoří poměrně značné přebytky.

Vládní dluh

Dluh vládního sektoru by měl dlouhodobě reflektovat vývoj deficitů daných zemí. U zemí EU27 dosáhl dluh vládního sektoru v roce 2006 hodnoty 61,4 % HDP. V kontextu několika posledních let se jedná jen o velmi mírný pokles.

Česká republika je na tom z pohledu vládního dluhu dobře. Dluh se dlouhodobě pohybuje na úrovni kolem 30 % HDP a ČR by prozatím hladce splnila maastrichtské konvergenční kritérium.

Mezi nejzadluženější země EU27 patří především Itálie, Belgie a Řecko. Na rozdíl od Itálie ovšem Řecko a Belgie zahájily konsolidaci svých veřejných financí a podíl dluhu na HDP začaly snižovat. Itálie je zároveň jediná země EU27, která by nebyla schopna pokrýt veškeré své dluhy ani celkovou roční produkcí. Za povšimnutí jednoznačně stojí vývoj dluhu v Bulharsku a Rumunsku, kde je možné pozorovat opravdu velmi výrazný pokles zadlužení.

Tabulka 2-7: Saldo a dluh vládního sektoru ve vybraných zemích EU

		Saldo					Dluh				
		2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
EU27	(v % HDP)	-3,1	-2,8	-2,4	-1,6	.	61,8	62,1	62,7	61,4	.
Česká republika	(v % HDP)	-6,6	-3,0	-3,5	-2,9	-3,4	30,1	30,4	30,2	30,1	30,4
Slovensko	(v % HDP)	-2,7	-2,4	-2,8	-3,7	-2,7	42,4	41,4	34,2	30,4	30,4
Polsko	(v % HDP)	-6,3	-5,7	-4,3	-3,8	-3,0	47,1	45,7	47,1	47,6	47,1
Maďarsko	(v % HDP)	-7,2	-6,5	-7,8	-9,2	-6,4	58,0	59,4	61,6	65,6	65,6
Německo	(v % HDP)	-4,0	-3,8	-3,4	-1,6	-0,1	63,8	65,6	67,8	67,5	65,1
Francie	(v % HDP)	-4,1	-3,6	-2,9	-2,5	-2,4	62,9	64,9	66,7	64,2	64,2
Velká Británie	(v % HDP)	-3,3	-3,4	-3,3	-2,7	-2,5	38,7	40,4	42,1	43,2	44,3
Itálie	(v % HDP)	-3,5	-3,5	-4,2	-4,4	-2,4	104,3	103,8	106,2	106,8	105,0